

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fel oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Wlassics minisztersége.

A közoktatásügyi miniszterium vezetőjét cserélt. Wlassics Gyula dr. megvált tárczájától s a király O. Felsége Berzeviczy Albert dr.-t, volt vallás- és közoktatásügyi államtitkárt nevezte ki a legkegyelmesebben kultuszminiszterré.

Wlassics közel kilencz évig vezette hazánk közoktatásügyét. És ez az idő elég hosszú arra, hogy egy miniszter működésével oly nyomokat hagyjon a nemzeti kultúra mezején, melyek a további haladásra és fejlődésre is hatással legyenek.

Igazságosak akarunk lenni s így elismerjük, hogy Wlassics sok jóakarattal gondozta hazánk közoktatásügyét. Működésének vannak följegyzésre méltó alkotásai, amiből reformjaival alapjában véve nem tudott közel jutni a magyar nemzeti kultúra azon ősi forrásához, miáltal alkotásaira a történelmi fejlődés nélkülözhetetlen bélyegét rásütötte volna. Haladt a divatos újítások terén, sokszor a mulékony dicsőség utáni vágy látszatával. Pedig Wlassicsban volt erő, egyéniségének megvoltak azon kellekei, amik a kultúra vezérében föltétlenül szükségesek, hogy lelkesedni tudjon s ezzel lelkesedést öntsön a nevelés és oktatás néhez, de ideális munkájában szorgoskodó tanító karba.

Az államosítás kéréseketlen bajnokául ismertük őt munkája után. Államosított ott, ahol arra kedvező anyagi viszonyokat talált. És az államosítás kecsesgető kilátásaival visszafojtotta a hitvallásos iskolák fejlesztéséhez szükséges anyagi forrásokat, lohasztotta a községek áldozatkész-ségét az iskola iránt, noha cserébe az évi budget keretében szánalmasan kevés összeget tudott a nemzeti kultúra oltárára megszavaztatni.

Kimondta a veszedelmes jelszót, hogy csak az állami iskola igazi nemzeti iskola s ezzel csüggyeszt, illetőleg elkéseredést öntött az igaz hazaiak szívébe.

Szerette a tanítószágot, de mert különös módon denelegte az állami tanítószágot, keserű érzése-

ket fakasztott a felekezeti tanítószágot szívében s ezzel lohasztotta a nemzeti nevelés és oktatás ősi és legnagyobb testületeiben a haladáshoz, az eredményes munkához annyira szükséges hivatásszeretetet. Szóval nem látta be, hogy a nemzeti kultúra sorsa elvégre is nem a két-három ezer állami tanító, hanem az ezeréves Magyarországért élni és lelkesen, ideálisan dolgozni tudó huszonnégyezer felekezeti tanító kezébe van letéve, s így az általános haladás és fejlődés kulcsa ennek a testületnek működésében keresendő, amelynek jelszava: Isten, hazá, király.

Erős a reményünk, hogy mindez nem úgy lesz a jövőben. De ne is legyen úgy, mert a nemzetnek határozott, céltudatos nevelési rendszerre van szüksége, melyet nem időszerű jelszavakra épít, hanem öntudatos, a nemzeti történelem által is igazolt elvek szerint fejleszt a haladás törvényeinek megfelelő komoly és elfogulatlan megfontolás alapján. A kedvezőbb jövőre az új miniszterium programjából merítünk reményt. Tisza István miniszterelnök a főrendek gyűlésén ezeket mondta:

«De van, méltóságos főrendek, még egy másik fontos ága a közszolgálatnak, amely szintén nem kerülheti el figyelmünket. Értem a felekezeti tanügynek szolgáit, tisztviselői karát. Tudom, hogy a közelet a közoktatásügy államosítását mint a liberalizmus posztulátumát állítja oda. Én nem tehetek róla, de én, ki különösen a mi viszonyaink között soha a tanügy államosításának híve nem voltam és sajátságosnak találtam mindig azt a törekvést, amely épen minálunk a társadalmat a tevékenységnek azon mezejéről akarná leszorítani, ahol nagy melegséggel, nagy buzgalommal, nagy odaadással lépett a társadalom az öntevékenység terére és szép és fényes eredményeket is mutatott föl. Általános a panasz, hogy mindent az államtól várunk. Általános a panasz, hogy az öntevékenység, a társadalmi faktorok eljárása sehohol nem jön segítségére az államnak. És mikor itt van egy virágzó intézmény, amelynek évszázados múltja van, amelyhez

az államnak, azt hiszem, minden vallásfelekezete hűvel ragaszkodik, akkor sem tudunk okosabbat tenni, mint konfiskálni ezt is az állam számára? Ily körülmények között a kormány álláspontja az, hogy a tanügy terén föladatát elsősorban abban keresi, hogy igenis állítson föl ott, ahol az szükséges, állami intézeteket is. Egyfelől azért, hogy betöltse ezáltal azokat a hézagokat, amelyek mutatkoznak, másfelől azért is, hogy quasi földítsa a kultúrának azon típusait, azon mintáit, amelyeket a felekezeti tanintézeteknek is el kell érniök, de emellett ne igyekezzenek elnyomni, ne igyekezzenek háttérbe szorítani a felekezeti tevékenységet a tanügy terén. En ily hiszem, az államnak kötelessége öröködni afölött, hogy a felekezeti tanintézetek mindenekelőtt és elsősorban a valódi hazafői érzelnek terjesztői és megőrzői legyenek és köteles eljárni aziránt is, hogy a magyar nyelv tanítása, a magyar nyelv terjesztése terén teljesítsék a felekezeti azon kötelességeiket, amelyekre őket a törvény kötelezi, de azután azon felekezeti intézetekkel szemben, amelyek e kettős kritériumnak megfelelnek, igenis, segítőleg, buzdítólag, istapolólag lépjen föl az állam és igyekezzenek odajuttatni a felekezeti, hogy a maguk tanügyi intézeteit korszerű színvonalon tarthassák fenn. Eminens érdeke ez nemcsak a vallásfelekezeteknek, hanem magának az államnak is, mert szorosán állami szempontból sem volna közönyös dolog az, hogy a magyar társadalomnak azon széles rétegeit, amelyek felekezeti tanintézetekben nyerik nevelésüket, egy inferioris kultúrában részesüljenek.

Ily viszonyok között tehát a fizetésrendezés azon része, amely az állami iskolák tanítói és tanári karjának fizetésével foglalkozik, nagyon természetesen visszahat a felekezeti tanintézetek helyzetére és azon kötelezettséget rója az államra, hogy a maga részéről is segítségére jöjjön a felekezeteknek és igyekezzen őket azon helyzetbe juttatni, hogy lépést tarthassanak e téren az állami intézetekkel. Vagyis, méltóságos főrendek, a kinevezett tisztviselők fizetésének rendezése egyfelől kiegészítendő a vármegyei, községi és körjegyzői tisztviselők fizetésének megfelelő rendezésével, másrésztől szükségszerű korolláriumát s föltételét kell, hogy képezzék a fizetésrendezésnek olyan intézkedések is, melyek a felekezetekre nézve lehetővé teszik azt, hogy saját tanintézeteiknél ők is lépést tarthassanak az állami tanintézetekkel.

Rátérve Wlassics miniszternek az iskola belső és külső viszonyaira vonatkozólag tett alkotásaira, a népiskoláknál egyik legfontosabb intézkedése a magyar nyelv törvény által kötelezett tanításának végrehajtásáról szóló rendelete, melyet 1902. nyarán intézett valamennyi kir. tanfelügyelőséghez, egyházmegyei főhatóságához és közigazgatási bizottságához. A népiskolai ifjúsági könyvtárakat intéző szervező-bizottságot alakított, mi igen üdvös volt.

1896-ban szervezte az állami iskoláknál, a katolikus iskoláknál kiváló eredményeket föltüntető gazdasági ismétlő-iskolákat. Az állami népiskolák új tantervét és szervezetét is elkészítette. Legutóbb pedig több rendeletet bocsátott ki. Köztük több üdvös rendelet is volt, így az alkoholizmusról, az ifjúsági egyesületek szervezéséről.

Föl kell még említenünk, hogy a gyógy-pedagógia hazánkban még igen elhagyatott állapotban volt, az ő figyelme erre is kiterjedt s hatalmas lendületet adott a pedagógia ezen ágának.

Igazságosak vagyunk, elismerjük jóakarátát, iparkodott az oktatásügyet fejleszteni, de nem mindenben helyes úton kereste azt. Keresztény szeretetünk azért még e miatt sem dob a távozóra követ, mert tudjuk, hogy e tévedéseket nemcsak az egyénben kell keresnünk; azok természetes következményei voltak azon légkör hatásainak, melyben mozgott.

Kivonat a «Regnum Marianum», azaz a kath. ifjúság vallás-erkölcsös életének ápolását czélzó egyesület alapszabályaiból.

I. *Központi székhely:* Budapest, VII., Damjanich-utca 50.

II. *Az egyesület czélja* mindazon föltételek és eszközök előteremtése, melyek által a kath. ifjúság körében a vallás-erkölcös élet emelhető és fejleszthető.

III. *Eszközök és módok:* Az egyesület a fönnforgó szükség szerint a testületi tevékenységnek megfelelő helyiségeket, iskolákat állít és szerel föl.

Főntartja, terjeszti a magas püspöki kar által sürgetett Mária-kongregációkat.

Katolikus ifjúsági könyvtárakat létesít.

Megfelelő folyóiratokat és könyveket ad ki.

Szegény tanulókat fölkarol, kiképez és segít. Szóval hatáskörébe tartozónak ismeri mindazon egyéb módok és eszközök fölhasználását, melyekre a magyar katolicizmus a saját ifjúsága megmentésében rászorul.

VII. *Tagok.* A Regnum Marianum tagjai: a) pártoló tagok; b) rendes tagok; c) kath. egyesületek; d) alapító tagok; e) alapítványos tagok; f) tiszteletbeli tagok; g) dísztagok.

a) *Pártoló tagok* azon férfiak vagy nők, kik magukat az egyesület tevékenységével és szándékaival azonosítják, azt erkölcös, ezetleg anyagi támogatásban részesítik s ezt nevük aláírásával kinyilvánítják. Neveik az egyesület évi jelentésében közzétételnek.

b) *Rendes tagok* azon férfiak vagy nők, kik az egyesület czéljaira évenként 3 koronát adnak. Ezek kötelezettsége 3 évre terjed.

c) *Kath. egyesületek* testületileg csatlakozhatnak a Regnum Marianumhoz s annak rendes

tagjai lehetnek évi 10 korona tagsági díj mellett, tagsági jogaikat egy-egy kiküldött megbízottjuk által gyakorolhatják.

d) *Alapító tagok* azon férfiak vagy nők, kik az egyesület javára 50 koronát vagy egyszerre, vagy egyenlő 5. éves részletben lefizetnek. Neveik nyílt helyen az alapító tagok sorában megörökíttetnek.

e) *Alapítványos tagok* azon férfiak vagy nők, kik 20.000 (huszezer) koronányi tőkét tetszés szerinti alakban állítanak az egyesület szolgálatára, avagy annak 4%-os kamatját állandóan befizetik az egyesület pénztárába. Az egyesület ezen összeg évi kamataiból egy jóerkölcsű és előmeneteli növendéket tehetségeihez mért kiképzetésben és teljes ellátásban részesít internátusban. Az alapítványos tagok nevei nyílt helyen megörökíttetnek, az alapítvány nevükről kapja elnevezését. Jogukban áll egy növendék az alapszabályok értelmében nevelésre kijelölni.

f) *Tiszteletbeli tagok* azon kiváló férfiak, kiket a közgyűlés az igazgató-tanács előterjesztésére ilyeneknek megválaszt.

g) *Dístagok* azok az előkelő állású egyházi és világi férfiak, kik keresztény életük és működésük által a kath. elveket példászerűen érvényre juttattak és ennek elismerésével a közgyűléstől ilyeneknek megválasztatnak.

2. *Minden tag tagságának jeléül okmányt kap,* az egyesület intézményeinek érdemeiben, imáiban s szentmise-áldozataiban részesül s az egyesület működésének irányításában a közgyűlés útján, körülírt módon részt vesz.

VIII. *Az egyesület szervezete:* Az egyesület ügyeit az igazgató-tanács, a végrehajtó-bizottságok és a közgyűlés intézik.

Az igazgató-tanács tagjai: az elnök, 5 tanács-tag és 3 egyesületi házi pap. Az elnököt a közgyűlés élethossziglan, a tanács-tagokat 3 évre választja. A lelépő tanács-tag újra választható. Az egyesületi ház 3 papja hivatali állásuknál fogva tagjai az igazgató-tanácsnak s mint ilyenek az egyesület hivatalos (titkári, gazdasági, pénzügyi) teendőinek végzésére hivatvák.

Az igazgató-tanács kebeléből végrehajtó-bizottságokat küld ki, melyeknek kiegészítésére a rendes tagok sorából egy-egy meghatározott feladat megvalósítására bárhány tagot választhat. A végrehajtó-bizottságoknak az igazgató-tanács adja a megbízatást és ugyanő vonja vissza azt. Felelősséggel az igazgató-tanácsnak tartoznak.

X. *A közgyűlés.* 1. A közgyűlés szavazó tagjai a Regnum Marianum összes tagjai, a pártoló és a 24 éven aluli tagokat és nőket kivéve, kik szavazójog nélkül vesznek részt a közgyűlésen.

2. Az elnök a közgyűlést évenként egyszer, összel a kath. nagygyűlés napjaiban, de fönntörő szükség esetén máskor is két héttel a gyűlés előtt hirdal útján hívja össze.

3. A közgyűlés tagjai szavazati jogukat személyesen gyakorolják.

A népiskolai írástanítás.

(Folytatás.)

Az ember ismereteinek legelemibb részét képzetnek nevezzük, mely az érzetek hatása folytán keletkezik. Így például, ha füldegem az «a» hangot hozza agyam tudomására, akkor lesz képzetem az «a» hangról. De ugyancsak az «a» hangról lehet képzetem a teljesen siketnémának is, csak hogy ő képzetét nem hallás, hanem látás útján szerezte. Midőn az «a» hang képzetem megjelenik tudatomban, ott akaratot hozhat létre, ezen akarat idegeim útján küldi a parancsot beszélőszerveim izmaiba és ha ezek alkalmasak a munkára, általuk keletkezik ismét az «a» hang. Így lesz a valóságból képzet és a képzetből ismét valóság. A mint agyam kiadhatja a parancsot beszélőszerveimnek az «a» hang kimondására, ugyanígy elrendelheti annak írásbeli előállítását is. Az emberi test azonban csak akkor képes a lélek parancsait végrehajtani, ha ezen munkákra előbb be lett gyakorolva. Például a festő két-három esetvonással több gondolatot fejez ki, mintha mi hétszámra mázolunk, mert szeme, keze biztosan végzi kötelességét. A multkor egy cikkemben közöltem, hogy valamint a gyermek előbb tanul meg ülni, felállni, mint járn, úgy a rendes beszédet is beszédgyakorlatnak kell megelőznie. Beszéd-előgyakorlat nélkül az ember soha sem tudna beszélni, hiába adná ki az agy a parancsot. Ugyanez áll az írásra is. Csak hogy valamint a rendes beszédet megelőző beszédgyakorlat természetes előzmény; úgy az írásnak, mint mesterséges gondolat kifejezésnek mesterséges előzményének vagyis előgyakorlatának kell lennie. Mivel a beszéd-előgyakorlatait, mint természetes fejlődési fokozatot az ember még csecsemő korában végzi, azért a beszélőszervek nem, vagy csak kevésbé gátolják az olvasás tanítását. Az írás azonban az ember mesterséges munkája, következésképp annak előgyakorlataira maga a természet nem készít elő, a miből következik, hogy az írás és olvasás tanítását két különböző fokú előképzettséggel kezdjük meg, tehát az előbbi az utóbbinak tanítását csak hátráltatja. De az írás és olvasás ismerete az embernek két különböző czéljára is szolgálja, mert míg az olvasás a mások gondolatainak megismerésére, vagyis az ismeretkör gyarapítására szolgál, addig az írásnál magunk és mások gondolatainak megörökítése a czél. Tessék hát megmondani, hogy e két különböző ismeretág együttes tanításánál, hol támogatja egyik a másikat. De hogy a közös tanítást megnehezítik, azt legjobban igazolhatják a be- és könyveink, hol az ismeretlen és badarabbnál-badarabb fogalomhalmaz zagyvaléka van összpontosítva, hol az a be író kénytelen minden tücsköt-bogarat összehordani csak azért, hogy egy gyenge német szisztémát hanyatt-homlok kevehessen. Fő a rendszer, az mellékes, hogy való-e a gyermek-

nek vagy sem. Cim, ci-cu, ue-cu, úri cím. Nesze gyermek, emészd meg, légy okos és művelt. Nem bánom törjenek pálczát fölöttem, de azért azt senki el nem hiteti velem, hogy az ilyen tanítási mód a lelkielet hasznára van. Sőt ellenkezik a pedagógia azon elvével, mely azt mondja: a tanításnak mindig a gyermek ismeretköréből kell kiindulnia.

2. A népiskolai nyelvtanítás kitűzött célját ugy sparkodik elérni, hogy először a nyelv leg-
elemibb részét osztályozza, főlösztja magánhangzókra, mássalhangzókra, aztán megismer-
teti a szótagolás szabályait és különféle jelentésű
szókat, névszerint: főnevet, melléknévet, igét
stb.; majd átter a különféle alakú és természetű
mondatok alakítására, majd kiterjeszkedik a szó-
képzés szabályaira is. Szóval összefoglalja az
egész magyar nyelvtant (gramatica), csak azért,
hogy a fogalmazásra előkészíthessen.

En a népiskolai tanítást a lélek gyakorlati
képzésének kívánom szánni, azért tanításomban
csak gyakorlati elveket használhatok föl, az
elméleti részt teljesen a felsőbb oktatásnak en-
gedve. Ezen kívánalmam annál inkább meg-
okadatolt, minthogy a népiskolai tanítási idő, főleg
az osztatlan népiskolában, a gyakorlati eszmék
megvalósítására is kevés. Főnév, melléknév,
alany, állítmány, határozó mind oly fogalmak,
melyekhez sem a helyesírásnak, sem a helyes
mondatszerkesztésnek semmi köze. A gyermek
továbbá vajmi csekély haszonnal írja az ilyen
mondatokat: a kutya ugat, a macska nyávog, a
szorgalmas tanuló ír, mert ilyen feszes tartás-
ban sem nem beszélünk, sem nem írunk többé
az életben. De hát itt is a nemet elvek az irány-
adók, nem gondolván arra, hogy a magyar szó-
rend egészen máskép alakul, vagyis az értelmi
nyomatek szerint alkalmazkodik. Te nyelvtant
tanító kartársam, gondolsz-e magad fogalmazás
közben arra, hogy most főnevet, most pedig
melléknévet írsz, vagy éppen most írod a mondat
alanyát, állítmányát? Ugy-e erre nem gondolsz?
Én sem, de más sem! A nyelvtani szabályok
legközbiztosabbikeivel találkozunk a szétválasztás-
nál. S ugyszólván minden népiskolai növen-
dek tudja, hogy hogyan választjuk el a szót, ha
két magánhangzó között egy, két vagy három
mássalhangzó van. És a gyakorlati alkalmazás-
nál ez a szabály soha sem jut eszünkbe, mert
az elválasztás majdnem önkénytelenül történik,
melyhez nyelvérvék és nem szabály kell. Általá-
ban véve a helyesírás tanításánál nem a szabály,
hanem a gyakorlat a fő.

Zircz.

Végh Győző.

(Folytatása következik.)

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Angol esti iskolák. Többször megemlékez-
tünk az Angliában lévő esti, azaz ismétlő isko-
lák sorsáról, amelyeknek ott a kormánytól kezdve

számtalan ellensége van. Ezek az iskolák az
ismétlősöknek főleg természettudományi ismerete-
teit voltak hajlandók gyarapítani, ami reczenzust
keltett a középiskolai tanárok körében, akik erre
azt állították, hogy azok az esti iskolák illeték-
telenül kalandoznak át a középiskolák tanter-
vébe. S a kormány tényleg a középiskolai taná-
rok álláspontját foglalta el s különféle intézke-
désekkal állotta útját az esti iskolák további fej-
lődésének. Mert föl kell említeni, hogy az esti
iskolákat Angliában kezdetül fogva egy külön
egyesület szervezte, amely minden érdek nélkül
áldozott a célra, önzetlenül akarván szolgálni
a népnevelésnek illetően továbbfejlesztését. Ez
az egyület tizenhat év előtt alakult meg, tagjai
és a társadalom adakozása tartják fenn s azóta
Batterssea lord elnökelete alatt áll, aki ugyszólván
egész életét az esti iskolák ügyének szenteli. Leg-
utóbb tartotta az egyület 1902. évi közgyűlését,
amelyen a lord beszámolt azzal, hogy immár a
kormány nem ülven föl többé a középiskolai ta-
nároknak, nem foglal el az esti iskolák ellen ellen-
tétes álláspontot, sőt jó szemmel nézi a fejlődés-
ket. Ez az akadémikuskodás tényleg csaknem ért-
hetetlen is volt Angliában, amelynek ható-
sági rendszerint nem igen törődnek azzal, hogy
ki honnét veszi a tudományát s ahol az iskola
szabadsága ez idő szerint, más államokhoz vi-
szonyítva, a legnagyobb. Erdemleges volt a *here-
fordi* anglikán püspök fölszólalása is. Egyenesen
követelte, hogy Angliaszerte kötelezőleg hozzák
be az esti, az ismétlőiskolák intézményét s hogy
minden népiskola legyen köteles ilyeneket szer-
vezni, vagy pedig jelöltessenek ki ilyen népisko-
lák elegendő számban városonként, az ismétlő-
sök számarányához képest. Csodálatos, hogy
olyan művelt állam, mint Anglia, eddig nem
jutott annak tudatára, hogy közgazdasági szem-
pontból is — a művelődési szemponttól el-
tekintve — milyen szükség van azokra az esti
iskolákra. A kötelező voltak azonban alig lesz
elérhető Angliában, ahol annyira irtóznak min-
denrendű kényszertől, s amelynek mostani tan-
ügyi reformja is azért vajudik évek óta, mert a
szabadság bármilyen korlátozását ott nagyon is
meggondolják. Főlemlítjük végül, hogy az esti
iskolák fejlődésének nagyban ártottak a főntebb
említett agitációk és intézkedések. *Batterssea*
lord fölpanaszolta, hogy a hatásuk ez: 132 kerü-
letben 3400 tanuló maradt el az esti iskolákból,
most azonban, hogy az illetékes körökből más-
szell fúj, reméli, hogy régi terület minél előbb
visszahódítják, sőt az egyület újabb virágzásnak is
néz elébe, mert lehetetlen, hogy még bőkezű-
ben ne méltányolja áldásos és önzetlen tevé-
kenységét az angol társadalom.

Awürttembergi tanfelügyelet. A württem-
bergi királyságban az elemi iskolák fölött való
tanfelügyelet nevezetes reformon ment keresztül.
Eddig ugyanis ezt a tanfelügyeletet kizárólag
papok, még pedig katolikus és protestáns lel-
készek gyakorolják ezután azonban világi tan-

felügyelőket is fognak kinevezni, még pedig azon cím alatt, hogy ezek az állam nevében ügynevezett szakfelügyeletet gyakoroljanak. Maguk a tanítók követelték a szakfelügyeletet, még pedig nem katolikusellenes törekvésekből, amint ez más országokban szokott történni, hanem főleg ambíciójuk kielégítése végett, mert így remélik, hogy tanfelügyelőknak juthatnak be, amit fölük senki sem vehet rossz néven. A katolikus ezentrumpárt Württembergben is elég hatalmas s ha olyasfajta antikatholikus tendenciát vett volna észre, bizonyára nem szavazza meg az új tanfelügyeletre vonatkozó törvényjavaslatot s bizonyára hasonló cselekedett volna a protestáns párt is, mert a liberális legjobban szeretett volna mindjárt mindenféle egyházi tanfelügyeletet megszüntetni; de emez a világi szakfelügyelet mellett továbbra is érintetlenül megmarad s tulajdonképen az iskola szelleme és iránya fölött gyakorlandó felügyelet lesz.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A vasvári kath. tanítókör folyó november hó 16-án tartja őszi rendes gyűlést Vasvárott. A kör tagjait tisztelettel hívom meg. *Barabás István*, körelnök.

Meghívó. A gergelyi róm. kath. tanító-egyesület őszi rendes közgyűlést 1903. évi november hó 12-én (szombat) reggel fél kilenccz óratól kezdődőleg a gergely-szabhegyi róm. kath. központi népiskolánál fogja megtartani, melyre a t. tagtársakat és a tanúgy barátait tisztelettel meghívjuk. Targysorozat: 1. Fél kilenccz órakor szentmise. 2. Gyakorlati tanítást tartanak: P. Hartmann Tivadar a VI-ik főosztályban természettanból, H. Both Ferenczné a II-ik leányosztályban olvasmány tárgyalásból, H. Both Ferenc az I-ő főosztályban írásv. olvasásból. 3. Elnöki megnyitó. 4. Énekpróba. 5. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvasása és hitelesítése. 6. Jelentések és a választmány jegyzőkönyvének fölolvasása. 7. Gyakorlati tanítások bírálatja és módszerbeli vitatkozás. 8. Fölolvasást tart László Dénés. 9. Szavai: Miklós Katalin. 10. Onképzőkori jelentések. 11. Indítványok. Gyergyó-Alfalu, 1903. október 26-án. *Mikes János* próf. e. elnök, *Molnár Károly* főjegyző.

Meghívó. Az udvarhelymegyei róm. kath. espereskerületi általános tanító-egylet «Havasalja» köre I. évi nov. hó 14-én d. e. 9 órakor kezdődőleg Fenyed községében tartja őszi vándorgyűlést, melyre a tagokat és a «Népnevelő» tekintetes szerkesztőségét teljes tisztelettel meghívja az elnökség. Targysorozat: 1. Szentmise «Veni Sanctus»-val. 2. Gyakorlati tanítást tart a helybeli tanító. 3. Elnöki megnyitó. 4. «Deák emlékezete» szavalja Bálint Károly tanító. 5. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvasása és hitelesítése. 6. Szavai: Gáspár Árpád tanító. 7. Fölolvas: Péter Károly tanító. 8. Szavai: Bakó Károly tanító. 9. A gyakorlati tanítás bírálatja. 10. Az alelnöki állás lemondás folytán megüresedvén, annak betöltése. 11. Kétséges indítványok. 12. A jövő gyűlés helye és helye. Kelt Kadicsfalván, 1903. november 2-án. *Gáspár János* főköri elnök, *Bálint Károly* jegyző.

Ünnepélyek. Fehérmegyében Gánth lakossága okt. 29-án hármass ünnepélynek volt szenteltetve. 5 napon keresztül nagy és főtiszt. Keifler János ezüzetes kanonok-és esperes a Gross Ferencz plébános buzgólkodásából Lütz budapesti festőművész által gyönyörűen díszített gánthi templomot, akkor tartotta meg Braun Adám gánthi kántortanító 40 éves jubileumát és e napon volt ott a csákvári esperesi kerület tanítóinak ez évi gyűlése. A községházán kitűzött nemzeti zászló hirdette

az érkező tanítóknak, hogy ünnepe van Gánthnak. Az esperes megérkezése után megszólaltak a harangok, mire az ünnepi ruhába öltözött nép a templomba sietett, melynek megáldása után nagys. Keifler János ez. kanonok úr nagymisést mondott a jelenvolt papok segédlete mellett. Szentmise alatt a csákvári énekkar néhány tagja énekelte Reichenbach Ferencz csákvári kántortanító vezetésére és orgonakisérére mellett a choralis missa solemnisből a kyriet, gloriát és sanctust. Offertoriumra és Urfelmutatás után 4 és 3 hangra írt darabokat énekeltek Seidertől és Hammától tiszta és szép előadással. Mise után Keifler János kanonok úr megható, szép beszédet mondott, mit a hívők sokasága mély áhitattal hallgatott végig. A templomi szertartás után az iskolaszék szép ajándéktárgyak átadása mellett a község nevében üdvözölte lakásán az érdemekben gazdag jubiláns kántortanítót. E díszre nem szoruló cselekmény után iskolába vonultak a tanítók, hol az elnök a szokásos köszöntés után megnyitván a gyűlést, örökké emlékezetes szép beszédet intézett Braun Adámhoz, méltatván a nevelés, tanítás és magyarosítás terén szerzett bokros érdemeit és fölolvasa a megyés püspök úr ő méltóságának a jubilánshoz intézett levelét. A mult évi gyűlés jegyzőkönyvét nem lehetett fölolvasni, nem volt leírva, nem lévén a körnek jegyzője. Istenben boldogult Gráffy Károly volt jegyző helyébe meg lett választva Reichenbach Ferencz csákvári kántortanító, ki köszönetet mondott a betéje helyezett bizalomért és kijelenté, hogy csak akkor fog e tisztségnek örülni, ha a körgyűléseken oly jegyzőkönyveket vezethet, mik arról tesznek bizonyosságot, miszerint a kerületi tanítóság szíven hordja hivatalát, miért nemcsak az iskolában, hanem a gyűléseken is munkálkodik. Következett a pénztárnok jelentése, ki a lelkiismeretesen végzett munkáért elismerésben részesült. Keifler J. kanonok elnök úr által a mult évi gyűlésen kitűzött és húsz koronával jutalmazott: «A kath. tanító mint a keresztény szocializmus apostola a népiskolában» című tételre beérkezett több munka: a bírálobizottság a «Vigilantibus leges sunt scriptae» jellegével ellátott munkát találta legjobbnak. Szerzője volt Reichenbach Ferencz. A jövő évi gyűlésre elnök-esperes úr szíves volt húsz korona jutalom mellett a következő tételt kitűzni: «Tekintettel a szocialisták mozgalmára, a kath. tanítónak mily irányban és módok szerint kell a község erkölcsi életének emelésére közreműködni?» A kiinduló pont Krisztus eme szavai: «En vagyok az út, igazság és élet». Elnök kéri a tanítókat, hogy többen dolgozzanak. Birnbauer János szári kántortanító fölolvasást tart Gráffy Károly és Felber Fülöp általálczott kartársak életéből. Elnök bemutatja a kerület új tanítóját Csinos János és Braunstein György személyében, továbbá jelenti, hogy Korek Mihály acesai segédtanító Csökakeőre távozik kántortanítói minőségben. Az új és távozó kartársaknak sok szerencsét kíván az új álláshoz. A szokásos gyakorlati előadások az idő rövidsége miatt ez alkalommal elmaradtak. Ezzel véget ért a gyűlés, mely után a tanítók az esperes vezetésével Braun Adám lakására mentek, hol Reichenbach Ferencz üdvözölte a jubiláns kartársat és jóbarátot, őszinte kifejezést adván a kartársi szeretetnek és azon jókívánatoknak, hogy a Krisztus által fölmagasztalt tövises pályán jó egészséggel, boldogan működhessék a haza javára. Isten díszöségére és hosszú élet után az égben nyerjen jutalmat a népnevelés terén kifejtett sikeres fáradozásáért. Az ünnepélyt társasbéd követte. *Reichenbach Ferencz*, kerületi jegyző.

Tanítógyűlés. A Balassagyarmatvidéki róm. kath. népnevelők egyesülete október hó 29-én tartotta meg tanulságos közgyűlését Balassa-Gyarmaton. 9 és fél órakor gregorián-féle choralis énekekkel szentmisét hallgatott a tanítóság. A misét Erhardt Viktor karantársági esperes tanfelügyelő s egyesületi elnök mondta. Eder József balassagyarmati kántor pedig előadta a szívrható szép egyházi énekeket. Mise után a «Nemzeti Iskola» helyiségébe gyűlt a mintegy 100 főre menő hallgatóság. Az elnök előimádkozása után elénekeltetett a pápai himnusz, mire kezdetét vette a hatalmas elnöki megnyitó, melyben megemlékezés történt az elhunyt pápáról, majd

X. Pius urlemez) lettek méltatva s különösen a szövetkezeti eszme terjesztésére lett a hallgatóság figyelme fordítva s híven ösztönözve a tanító társadalmi tevékenysége. A nagy ovációval fogadott elnöki megnyitó után fölvastatták a jegyzőkönyv és hítelestített. Mire fölvastatták a pályamunkák bírálatát, melyek értelmében egy munkáért 20 korona pályadíjat nyert Berta István m. sz. szécsényi és két munkáért 40 koronát Szokoly István bussai kántortanító. A jövő évi pályatételek kitűzése után elszámolták a pénztárnokok, a melyekből megadták azt az örvendetes tényt, miszerint az egyesületnek 800 korona tőkésített vagyona van. Eder József halászsághalmi kántortanító nagyszabású értekezést tartott «Az egyházi zene reformjáról» s egyszersmind felhívta kártyársait a Csozma-egylethe való belépésre. Mibe nyomban 16-an irakoztak be. Szokoly István «Római emlékeim» című munkáját olvasta föl. Az elnöki felhívás után Kájas József karánassági és Gyürky Antal nagyszárményi tagok egybehangzó méltványára egyhangúlag kibővítette az egyesület, miszerint az Országos Katolikus Kántori Nyugdíj-Egyesület eszmejét helyesli, egyszersmind halás köszönetet nyilváníttja az Orsz. Kath. Tanügyi Tanácsnak: azon a kántortanító iránt tanúsított szívós figyelemért, hogy ezen fontos ügyet ügyrendjébe téve nem szíves volt, egyszersmind kéri a további kegyes jóakaratot és partfogást. Hogy e határozatnak még nagyobb súlyt adjem, Szokoly István előadó mellé a Tanügyi Tanácsba Boldizsar László szakállú kántortanítót küldi ki képviselőül. Majd következett a tisztújítás. Egyhangúlag megválasztották a régiék s a főjegyző mellé Györgyfy Ákos városbírói tag aljegyzőnek. A nagy érdeklődéssel végrehajtott tanúságos gyűlés a Kölesy-himnusz elmondásával ért véget. *Tudósító.*

Tanítók gyűlése. A parkányi-kerületi rom. kath. tanítók október hó 14-én tartották meg őszi közgyűlésüket Parkányban. A gyűlés szentmisével vette kezdetét, mely után a jelen volt tanítók a főtisztelendő papsággal együtt a rom. kath. iskola nagytermébe vonultak. Dr. Köpenczy Ferenc nagyölküdi esperes-plébános, egyházi ügyek leendőltel és mély illeltséggel irt meggyőző beszédében megemlékezék XII. Leo papáról, ainek öletszentségét sugárzó dicső alakját még a korai múltban az egyesületnek négy tagja volt szerencsés láthatni, áldásos megemlékezéssel s aki nem reg halálával oly mély gyászba borította az egyházat. De megemlékezék X. Pius pápáról, Szentegéről is, ainek megválasztása az egész keresztény világba örömet és vigasztalódást hozott. Kegyeletes emlékezéssel tekint az örök város felé, az isteni Mester által fölfeltett tanszék felé, honnan az údv tanítványai teret főképen a tanítóság irányt nyer, buzdulást és lelkesítést merít, hogy fáradszámul és buzgón öjtogassák a gyermekvilág felé, az örök igazságokba való hitet, az isteni igazságra vetett reményi és az örök szépség, a soha meg nem fogyóváható tökéletesség és jószág iránti szeretetet. Az elnököt lelkesen megőbenézték. Azután a múlt évi jegyzőkönyv olvastatták föl és hítelestített. Ezt követőleg tanúsítványok olvastattak föl: a) a tanítók második összejárásáról, b) a tanítóknak az országos nyugdíjintézetbe való felvételéről, c) Eben Mihály számológépének az iskolából való kizárásáról, d) a tanköteles gyermekek indokoltan mulasztásáról. Deak Ferencz ünnepélyének megartását előrendelő leiratok értelmében az ünnepély minden iskolában, vagy az előforduló nappján, vagy legkésőbb december hó 31-ig tartandó meg. *Szentő Ferencz* gyakorlati tanítása, betegség- folytán jövő közgyűlésre halasztatott. Úsztatán figyelemmel hallgatták meg Vargyas Endre kir. tanfelügyelő «Tanítók tiszarinasolatja» című, a nevelés és tanítástudomány dióhéjában való összefoglalata művét, melyet Stampay köböküti tanító olvasott föl. Szerzőt megőbenézték. A pénztári jelentésből kitűnt, hogy a Tanítók Házára kintalványozott 200, Lotvos-alapra adott 100 koronát s a lefolyt év kiadásain kívül még 271 korona 71 fillérje van az egyesületnek. Azután az ideai tagdíjak kivétel nélkül befizettek. Fölvastatták az «Országos Kath. Tanítói Segélyalaps» alapszabályamok módosításáról szóló elnöki leirat, mely tudomásul vétetett. «Szükséges-e a mintatartás tanítógyűlésen s ha igen, miképp

történjenek az?» című pályatételre egy munkálat érkezett be, melyet *Gajdár István* és *Morray Béla* köböküti tanítók bíráltak meg. A kritika részben lesújtó, de fölemelő is volt. A gyűlés kívánatára e mű is fölvastattott, hogy mindenki ítélhessen. A többség eltekintve a kezdő író stílusztikai hibáitól, érveléseit talpraesetteknek, buzgó működését dícséretre méltónak találta s így *Iredsky* kéméndi tanítónak a kitűzött arany jutalmul ödaitéitett. Ezután *Stampay János* köböküti főtanító olvasta föl «A római szentiszék érdemei Magyarországnak a török uralom alól való felszabadítása körül» című történelmi munkáját. A mélyreható tanulmányt a fölvastás egész tartama alatt kitartó figyelemmel tisztelte meg az egyesület. Elnök jegyzőkönyvi dícséretet és köszönetet szavaztatott fölvastásának sok fáradszámot igényelt buzgalmaért. Új tételül: a) «Az ének szerepe a nevelésben», b) «A figyelem és fegyelem fönn tartásáról a népiskolában», c) «Mária Terézia urolkodásának méltatása hazánk fölvirágoztatására» tüzetett ki. Határidő husvét. A mintatartás jutalmazására föl. *Szekescedrú Imre* köböküti plébános úr egy aranyat ajánlott föl, amit a gyűlés halás eljenzéssel fogadott. A gyűlés a pápai himnusz elneklésével végződött.

VEGYESEK.

A miniszter köszönete. A hivatalos lap közli, hogy a közoktatásügyi miniszter Samassa József dr. egri római katolikus érseknek, mivel Kunhegyesen római katolikus iskolát és tanítói lakot építtetett 10.672 korona költséggel; és Huszár Elemer keszegi földbirtokosnak, aki az ottani római katolikus elemi iskola helyreállítására 320 koronát adományozott, őszinte elismerését és köszönetét nyilváníttotta. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mészlányi Gyula püspök urnak és népoktatás ügye iránt tanúsított amá nemes és hazafias áldozatkésziségeért, hogy az ungvári Gizellához céljára 20 ezer koronát adományozott, elismerését és köszönetét fejezte ki.

A főpásztor jötekonysága. Mészlányi püspök úr ő excellenciája a szatmári rom. kath. főnépiskolába járó szegény iskolásgyermekek téli fölruházására 550 koronát kegyeskedett adományozni. Ez összegből a tanító-testület 40 szegény gyermeket ruházott föl a legszükségesebb ruhadarabokkal: téli felső, eszima, zubbony, nadrág és sapkával. A ruha kiosztása szent Imre napját megelőzőleg történt meg.

Szent Antal kenyere. A szatmári püspöki rom. kath. fő-népiskolának 27 szegénysorsú növendéke e hó 3-ától kezdve a téli hónapokban déli étkezést nyer az iskola felügyelőjénél. A jötektelenben a távollól járó szegény gyermekeket a plébániai hivatal részesíti a szent Antal perselyéből. Követésre méltó példa.

Kath. iskola vedelme. A pátkai két tanteremű új iskolát múlt hó 26-án szentelte föl Beleznay István esperes, ker. tanfelügyelő a vaáli kerületi papság és tanítói kar jelenletében. Délelőtt 10 órakor istentisztelettel vette kezdetét az ünnepély s a «Veni Creator Spiritus»-t Schier József pátkai plébános mondotta. Ennek befejezte után Beleznay esperes fenyves papi segédlettel az új iskolához vonult s hatalmas szép beszéd kíséretében Isten áldását kérte a vallásos nevelés új hajlékára. Délben Schier plébános vendégszerető házában fenyves ebédre jött össze a papokból és tanítókból álló tartság, mely tavrítálag üdvözölte volt ősz bajnokát, Krizsán János plébánost, a tankerületnek egykori lelkes vezetőjét.

Göbel János György emlékezete. Szekesfejérvár elemi iskolának tantestülete f. évi július havában elhunyt igazgatójának, Göbel J. Györgynek emlékét kegyeletesen ülte meg. Reggel a szent ferenczrendiek és a felsővárosi plébánia-templomban az elhunyt igazgató hozzátartozóit és az összes elemi iskolák növendékei részvételével gyászmisét tartattak a hitoktatók által a meghalt lelkiüdvéért. A templomból az iskolába visszatérve, a tantestület egy-egy tagja méltatta a gyermekek előtt elhunyt igazgatójuknak emlékét. A délelött folyamán pedig maga

a testület gyűlt össze a polgári leányiskola dísztermében. Hol Szirbék József h. igazgató markans vonásokkal esztelte érdemekben dús elődjének a tanügy terén kibővített munkás életét.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A szokolóczi (Pöstyén mellett, Nyitra megye) kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik *november 12-én*. Jövedelme készpénzben és deputátum terményekben 800 korona az államségéllyel. Lakása jó karban 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra, pincesz, istálló és ol. szép házikerttel. Tanterem tót-magyar, mindennapi iskolások száma 50, ismétlősöké 20. Díjlevéltárgyatás folyamatban, mellékjövetelemre is számíthatni. A folyamódványok *Fehérváry Kálmán* esperes, Hradek u. p. Kocsócz küldendők.

653 2-2

Belahazi (Pozsonym.) róm. kath. kántortanítói állásra *1. évi november hó 23-ára* pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak kellő zeneismerettel bíró olyan magyar honos okleveles tanítók, kik a magyar nyelven kívül a tót nyelvben is — ez az egyházközség nyelve — jártasak. Jövedelme mint kántornak: 9 kat. hold 260 □ öl önköltségen művelendő szántóföld, volt urbéresektől körülbelül 30 p. mérő rozs, házas zsellérektől 10 koronára, Belaház községtől készpénzben 14 kor. 72 fillér, Jánostelek községtől 40 kor., alapítványok után 45 kor., stóla-jövedelemből 100 kor. Mint tanítónak: 1 kat. hold 482 □ öl szántóföld és 385 □ öl rét, a község pénztárából 540 kor. Kötelessége egy tanterem vezetése, az anyae gyházban és filiában az összes kántoriteendő elvégzése. Pályázóknak, kiknek személyes megjelenése kívántatik a megtartandó próba miatt, az iskolaszékre czimzendő kérvényükhöz csatolniuk kell keresztlevelüket, tanképesítő oklevelüket, házasságkötésükről vagy szabad állapotukról szóló lelkészi bizonyítványukat, végre működési és erkölcsi bizonyítványukat addigi működési helyeikről eredetiben vagy hitelesített másolatban. *Skrivanek Mór*, esperes-tanfelügyelő, lelkész.

674 1-1

A stomfai plébániához tartozó Borostyánkő fiókközség megüresedett róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik *1. évi november 22-ig*. Jövedelme 600 kor. a község pénztárából, 100 kor. stólaból, 30 kor. párbérből, rozs értéke, 6 kor. ostyasütésért, tüzelőfát hoznak az iskolás gyermekek. Van két szobából álló szép lakása, konyha, kamra, pincesz és faszín: egy magyar hold jó minőségű házi kert, 438 □ öl szántóföld élvezete, és részről államségélyben. Tanterem magyar és tót. Kötelessége a mindennapi és az ismétlő iskolában törvény szerinti tanítani, a hittant betaníttatni, a kántori kötelességet a községben végezni és szükség szerint a stomfai kántornak segíteni. Pályázatok főt. *Gond Ignác* esperes-plébános úrhoz Stomfára küldendők.

669 1-1

A kelenyei (Hontm.) róm. kath. kántortanítói állásra *november 10-ig* pályázat hirdettetik. Jövedelme 3 hold, 253 □ öl szántóföld, 2 hold 715 □ öl legelő, 73 □ öl kert, 8 méter hasábfá, 3 hektoliter buza, 9 hektoliter rozs, borsótság 30 korona, munkaváltás 40 korona, tandij 100 korona, papérez iskolafűtésre 50 korona, ismétlősok oktatásáért 20 korona, stóla 20 korona, offertórium 5 kor. 60 fillér, ostyasütésért 2 mérő buza, temető használatáért 20 korona, államségély 432 korona. Kérvények tanteremre Endre ker. tanfelügyelőhöz, Alsó-Ipolynyék küldendők. Választás november 12-én ejtődik. *Iskolaszék*.

668 1-1

A jáczy róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése a hitközségtől 100, államségélyből 700 kor. Lakás: egy butorozott szoba. Pályázhatnak okleveles hajadon tanítónok az ismétlő leányok női munkára való oktatása okából. Kérvények folyó évi *nov. hó 25-ig* a jáczy iskolaszékhez küldendők. Választás követ-

kező nap lesz. Jáczy (Nyitra). *Verner Ferenc* plébános, iskolaszéki elnök.

681 1-1

Egri érseki megye.

A m.-kövesdi róm. kath. népiskolához a f. tanév végéig 60 korona havi fizetéssel okleveles, esetleg képezdévégzett ideiglenes tanító kerestetik. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék*.

680 1-1

Besztercebányai egyházmegye.

A vaczoki (Zólyomm.) róm. kath. magyar-tót tanteremű filiális kántortanítói állomásra pályázat nyitattik. Jövedelme készpénzben 750 kor., 160 iskolás gyermek után tandij a 1 kor. 16 fill., stóla-jövedelem 1300 lélek után átlag 200 kor., 2 1/2 kat. hold földiletmény, 60 úrköbméter tüzelőfa hazaszállítás, aprítással, 4 db. szarvasmarha számára legeltetési jog, lakás, gazdasági épületek, kert, Bélyeges folyamódványok m. kir. Erdőgazgatósághoz, Besztercebányán, czimezve alulirothoz, folyó évi *november 25-ig* küldendők. Végleges kinevezésre csak rendes tanítói állásban működő és orgonálásban jártas pályázó számíthat, személyes megjelenés Vaczokon keretik. Garam-Szent-Miklós (posta Zólyom-Szent-András), nov. 1. *Gáspár Ferenc* egyházkerületi tanfelügyelő.

671 1-1

A koszorúsi róm. kath. kántortanítói állomásra *november 22-ig* pályázat hirdettetik. Jövedelme 800 kor., 23 m. tűzifa hazaszállítás. Tót nyelv ismerete szükséges. P. Janos Gyarmat (Barsm.). *Iskolaszék*.

675 1-1

Kassai egyházmegye.

A nagyesebbi (Zemplénm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma mint kántornak 300 kor., mint tanítónak 600 kor., lakás két szoba, konyha, gazdasági épületek, 800 □ öl házikert. Tanterem magyar, de a tót nyelvet is bírnia kell. Választás *november 18-án*. Kérvények iskolaszékhez küldendők. Személyes megjelenés előnyös. *Meladinosics Bertalan* plébános, iskolasz. elnök U. p. Füzeser. vasuti állomás Bányóc. 672 1-1

Zemplén varmegyei nagy-domásai róm. kath. magyar-tót kántortanítói, nemkülönbén a **benkőczi** tanítói állomások betöltendők. Javadalmazás: a) Nagy-Domásán, birtokból 40 kor., tandij 300 kor., tűzfára 20 kor., párbér értéke 162 kor., alapítványokból 26 kor., stóla 40 kor., államségély 252 kor. — b) Benkőcezen (mire okl. tanítónok is pályázhatnak) készpénzben államségéllyel 820 kor., 6 öl tűzifa befuvározva és főlvagva, miből a tanterem is fűtendő, 2 köbös szántóföld. Kérvények fenti állomásokra *november 16-ig* a sztrpkoí kerületi másodesperesseghez, Varannóra küldendők.

666 1-1

Nyitrai püspöki megye.

A trencsén-makói róm. kath. iskolaszék *november 12-ig* pályázatot hirdet másodtanítói állásra. Javadalma: államtól 740 korona, hitközségtől 60 korona, fára 60 korona, melyből a tanterem is fűtendő, egy szobából álló lakás. Kötelessége az I—II. osztályt és ismétlősöket főlvalva tanítani.

645 2-2

A rovinei róm. kath. hitközség központi népiskolánál egy tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónok. Azon tanítónok, akik nyelvet és kézimunkákat is taníthatnak, előnyben és szép mellékjövetelemben részesülhetnek. A tót nyelv bírása elengedhetlen. Rendes törzsjárandóság: 800 korona, 100 korona lakbér, ötödéves 100 koronás korpótlék. Többi fölhétel a helyszínen. Pályázati határidő 1903 *november 22-én*, választás november 24-én d. e. 11 óra. Pályázatok nagys. és tót. *Sztrányavszky József* úrhoz, Bitse-Rovnéra adandók be.

646 2-2

Az ocsadniczai (Trencsénm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. A kántortanító lakása áll két szobából, konyha, kert, istálló. Fizetése 700 kor., faátalány 104 kor., összeírás 20 kor., szolgára 50 kor., mint kántor 21 kor. Ezenkívül ötödéves korpótlék, évente kollektá és a stóla, 68 kor. évi segély. Mindazok, akik ez állást elnyerni óhajják, kellőleg fölszerelt folyamódványukat ez év *november hó 22-ig* alulirothoz küldjék be.

a nyilvános választás nov. 26-án délelőtt 10 órakor ejtik meg, mely alkalommal a személyes jelenlet szükséges. A Község havának száma 4256. *Benyócs István*, isk. elnök, Ósodaplatya (Trensenm.). 657 2-2

Alsó-kelesői róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. Fizetés: 400 korona készpénz, 50-60 korona beirattási díj, 20 korona favágatási átalány, 8 öl puhafa, melyből a kántora is futendő. Kert és szántóföld. Jövedelme 30-60 koronára feletti. Két szoba, konyha, kamra és egyéb melléképületekkel álló lakás. Kötelesség: nemcsak a munkáját, de az ismételt iskolát is vezetni. Folyamodványok *november 16-12-ig Zalkovics Antal* iskolaszéki elnökhöz küldendő, Vaszókara (Trensenm.). 665 1-1

A podszkali róm. kath. kántortanítói állomásra *november 26-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: Podszkál községtől kap. évente 80 koronát, Fersitye községtől 114 kor., Felsőmesterecz községtől 24 kor., püspöktől 100 kor., a kévek után most megváltva 156 kor., 60 fill., a tanítói 60 kor., stola megváltása 30 kor., mészalátványokból 10 kor., offerából 6 kor., földjövedelem érdekében együtt halasztott becsés szerint 8 kor., 16 fill., átlagosan 168 kor., a temetéseknél minden vers elnevelés után 20 fillér. Szükséges: tűzfűtő saját lakása futására köteles önszolgálatára az iskola érdekében szállítani. Lakása áll: egy tágas szobából, konyhából, pincze, istálló és uszít. Pályázhatnak csak képesített magyar és tót nyelvben jártasok. Okmányok *Stelzer Géza* iskolaszéki elnökhöz Pozsondon, utolsó posta Pruzsina (Trensenm.)-re küldendők. 677 1-1

A bellusi róm. kath. püspökségnek úresedésben levő tanítói állomásra pályázat hirdetik. Jövedelme 900 kor., fizetés és 160 kor. lakber. Kötelessége a reábizott osztály naplójának vezetése, valamint az ismétlődőket oktatni, a kántornak segítséget adni akadályoztatása esetén helyettesíteni. Tanítvány magyartót Pályázhatnak csak okleveles szintűen jártas férfitanítók. Választás *november 25-én*. Az irás december 1-én elfogadandó. Személyes megjelölés kívánatos. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. 678 1-2

Pécsi egyházmegye.

Szakásra (Tolnán) a negyedik sorszámu tanítói állásra okleveles osztálytanító keresetik. Évi fizetés 480 korona, természetbeni élelmezés, egy bútorozott szoba bútor és tisztogatással. Kötelesség a harmadik, negyedik osztály tanítása, a második gazdasági ismétlők oktatása és a kántorságban állandó segédkezés, amiért az abban való jártasság megkívánatik. Pályázati határidő *november 30. Vitkovits Ferenc* plébános, iskolaszéki elnök. 664 1-1

Rozsnyói püspöki megye.

A rozsnyói róm. kath. elemi fiúiskolánál újonnan rendezesített negyedik önálló tanítói állásra *november 16-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: 800 korona készpénz, 120 korona lakber. negyedévi utólagos részletekben, 16 úrköbméter tűzifa házhöz szállítva. Kérvények *Bátona Ferenc* apátkanonok, iskolaszéki elnökhöz intézendők. Zeneértők előnyben részesülnek. Az állomás 1904 január elsején elfogadandó. 670 1-2

Sácsi egyházmegye.

A Népszaváló 42-ik számában kántortanítói állásra Bágyonban hirdetett pályázat *november 16-ig* megbeszélhetők. 663 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Vecse főközségben róm. kath. kántortanítói állásra *november 17-ig* pályázat hirdetik. Fizetése: egyszobás lakás mellékhelyiségekkel, kerttel, szántóföld, parber fa és gyepkéből, 262 korona állansegélyvel 800 korona. Pályázók oklevelüket Veszprém-Nagyszőlőse (Somogy-megye) *Barka Lajos* plébános elnök írchoz küldjék. 676 1-1

Kereslet. Rapcsányi Imre Izsákra (Pestm.) róm. kath. helyettesít keres november 15-től december 2-ig. Egyésség

levél által. Kántor és tanítói teendőiben jártasság szükséges. 667 1-1

Kereslet. IV-ed éves tanítójelölt kitünő működési bizonyítványokkal kántortanítói, osztálytanítói, segéd-tanítói állomást keres. Állami tanító. «Drássó p. Koneza» 662 1-1

Zeneművek

Körner: Gyakorlati orgonasz. (646 m.) 1:80; Nemesovits: Gyakorl. org. 1:50; Rinek: Orgona-iskola 1:80; Szentelt dalok 1:20; Harmonium-gyöngyei 1:20; Beethoven harm. album 0:70; Schubert harmonium-album 0:70; Schumann harm. album 0:70; Mozart: Org.-abrand 1:20; Hesse: Könnyű prädiumok 0:70; Lanner és Strauss-album (heg.) 1:—; Kreutzer: Etüdek (heg.) 1:—; Beethoven: Opera melódiák (zong.) 1:—; Csárdás-album (zong.) 1:—; Induló-alb. (zong.) 1:—. Árak forintokban feltüntetve. Egyéb zeneműves kiadvatok:

Kántorok Capja kiadóhivatala

Budapest, I., Fehérvári-út 40.

NEFELEJCS A JÉZUSKÁNAK.

Könnyen betanulható, igen hatásos színdarab. Vízkeresztre 7 jelenetben, népies versben, két szólóra hangjegyzett zenekkel. **Ára portóval 1 korona**, esakis postautalványon megrendelhető.

JOSVAY GÁBOR kántortanítónál Poroszló (Hevesm.). 673 1-2

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír lovagja, a Ferencz József-rend lovagja. A parisi és becsi világhírlapokon stb. helyről kitüntetve.

Legelőcsőbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legyomasúcsrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes-hangú orgonákat szállít. 30 év óta 180 orgona-t szalított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokokat a legmérés-eketben árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona-jokarban tartása mérés-eketben elválasztatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.